

Postanowienie z dnia 29 stycznia 2008 r.

I PZ 29/07

Uchybienie terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji i doręczenie odpisu tego orzeczenia z uzasadnieniem może być usprawiedliwione rozbieżnością w orzecznictwie sądów dotyczącą tego, czy ustanowiony dla strony pozbawionej wolności i przebywającej w zakładzie karnym pełnomocnik (pełnomocnik z urzędu) powinien działać po wydaniu prawomocnego wyroku przez sąd drugiej instancji, czy też jego umocowanie wygasa z chwilą wydania tego orzeczenia.

Przewodniczący SSN Romualda Spyt, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Zbigniew Hajn.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 29 stycznia 2008 r. sprawy z powództwa Edwarda D. przeciwko Zbigniewowi A. i Piotrowi H. o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie za pracę, odszkodowanie, rentę okresową, na skutek zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie z dnia 16 lutego 2007 r. [...]

u c h y l i ł zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy w Olsztynie-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 20 grudnia 2006 r. [...] oddalił apelację powoda Edwarda D. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Olsztynie, którym oddalono jego powództwo przeciwko pozwanym Zbigniewowi A. i Piotrowi H. o ustalenie istnienia stosunku pracy oraz zasądzenie wynagrodzenia za pracę, odszkodowania za wypadek przy pracy oraz renty okresowej od dnia tego wypadku.

Powód, pozbawiony wolności i przebywający w zakładzie karnym, nie uczestniczył w rozprawie apelacyjnej, był natomiast reprezentowany na niej przez pełnomocnika „z urzędu” (ustanowionego przez Sąd Rejonowy w Olsztynie) w osobie radcy prawnego. Pełnomocnik powoda nie złożyła wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie odpisu tego orzeczenia z uzasadnieniem. Pismem z 15 stycznia 2007 r. (data złożenia pisma w administracji zakładu karnego - art. 165 § 3 k.p.c.) powód złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie mu tego orzeczenia z uzasadnieniem [...], wniosek o ustanowienie dla niego pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata lub radcy prawnego „do sporządzenia kasacji” [...] oraz wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie mu tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem [...]. Wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej powód uzasadnił tym, że jest pozbawiony wolności i dlatego nie złożył w przepisany termin wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Również z tej przyczyny (przebywania w zakładzie karnym) nie miał kontaktu ze swoim pełnomocnikiem i nie został zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej, na skutek czego nie wiedział, kiedy zapadł wyrok. Dopiero 12 stycznia 2007 r. dowiedział się od swojego pełnomocnika, że nie został złożony wniosek o sporządzenie uzasadnienia. Niezachowanie terminu do dokonania tej czynności nastąpiło bez jego winy, gdyby bowiem nie był pozbawiony wolności, wówczas z całą pewnością dowiedziałby się o treści wyroku i złożył w odpowiednim czasie stosowny wniosek.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym, wyznaczonej na 16 lutego 2007 r. w celu rozpoznania wniosku powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, powód stawiał się osobiście wraz ze swoim pełnomocnikiem z urzędu. Oświadczył, że został po terminie (do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku) zawiadomiony przez pełnomocnika, iż „sprawa się odbyła”. Z kolei pełnomocnik powoda podniosła, że jej zdaniem nie była już zobowiązana do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku. Po rozprawie być może zbyt późno zawiadomiła powoda, że nie była zobowiązana do złożenia tego wniosku.

Postanowieniem z 16 lutego 2007 r. Sąd Okręgowy oddalił wniosek powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20

grudnia i doręczenie tego orzeczenia z uzasadnieniem. Postanowienie z 16 lutego 2007 r. nie zostało uzasadnione.

Pismem z 23 lutego 2007 r. pełnomocnik powoda wniosła - w imieniu powoda - o wydanie postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20 grudnia 2006 r. i jego doręczenie. Zwróciła uwagę, że samo postanowienie o oddaleniu wniosku w przedmiocie przywrócenia terminu jest niezaskarżalne (jako niekończące postępowania w sprawie) i może podlegać kontroli instancyjnej wyłącznie na skutek wniesienia zażalenia na postanowienie w przedmiocie odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i jego doręczenie. Wniosek powyższy został ponowiony w piśmie procesowym pełnomocnika powoda z 8 marca 2007 r. po błędnym pouczeniu przez Sąd Okręgowy, że postanowienie z 16 lutego 2007 r. jest zaskarżalne „zgodnie z treścią art. 394 § 1 pkt 7 k.p.c.” (pouczenie to było błędne, ponieważ powołany przepis dotyczy postanowień wydanych przez sąd pierwszej instancji, podczas gdy postanowienie z 16 lutego 2007 r. wydał Sąd Okręgowy działający jako sąd drugiej instancji).

Postanowieniem z 22 marca 2007 r. Sąd Okręgowy odrzucił wniosek pełnomocnika powoda o wydanie postanowienia w przedmiocie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20 grudnia 2006 r. i jego doręczenie.

Na powyższe postanowienie zażalenie wniosła pełnomocnik powoda z urzędu, domagając się jego uchylenia. W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, między innymi, że w niniejszej sprawie wystąpiła szczególna okoliczność związana z pozbawieniem powoda wolności. Zdaniem pełnomocnika powoda, w obecnym stanie prawnym wyrok sądu drugiej instancji jest prawomocny z chwilą ogłoszenia, a zatem umocowanie pełnomocnika z urzędu kończy się z tą chwilą. Złożenie przez pełnomocnika z urzędu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie mogłoby być potraktowane jako zgłoszone przez osobę nieuprawnioną. Tylko powód osobiście mógł złożyć ten wniosek. Na skutek pozbawienia wolności uzyskał on wiadomość o zapadłym wyroku po upływie terminu do złożenia wniosku. Uchybienie tego terminu nastąpiło jednak bez jego winy. Brak jest również winy pełnomocnika, gdyż jego pełnomocnictwo ustało.

Postanowieniem z 3 lipca 2007 r., I PZ 12/07, Sąd Najwyższy uchylił postanowienie Sądu Okręgowego z 22 marca 2007 r. W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Najwyższy stwierdził, że postanowienie sądu drugiej instancji w zakresie oddalającym wniosek o przywrócenie uchybionego terminu nie podlega odrębnemu zaskar-

żeniu jako niekończące postępowania w sprawie (art. 394¹ § 2 k.p.c.), co wynika z uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 maja 2000 r., III ZP 1/00 (OSNAPIUS 2000 nr 24, poz. 887). Charakter postanowienia kończącego postępowanie w sprawie i z tego względu zaskarżalnego (o ile są spełnione pozostałe przesłanki określone w art. 394¹ § 2 k.p.c.) ma natomiast postanowienie sądu drugiej instancji w zakresie odrzucającym wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji i jego doręczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 lipca 2003 r., II UZ 36/03, OSNP 2004 nr 10, poz. 178 oraz z 15 grudnia 2005 r., I PZ 22/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 330, a także uzasadnienia postanowień z 7 stycznia 2003 r., I PZ 104/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 231, z 16 grudnia 2005 r., II PZ 47/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 360 oraz z 17 stycznia 2006 r., I UZ 40/05, OSNP 2007 r. nr 3-4, poz. 57). Postanowienie Sądu Okręgowego z 16 lutego 2007 r., mimo nieprecyzyjnej redakcji, obejmowało w istocie rozstrzygnięcie co do dwóch wniosków złożonych przez powoda: 1) wniosku w przedmiocie przywrócenia uchybionego terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji i doręczenie tego wyroku wraz z uzasadnieniem oraz 2) wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji i jego doręczenie. Odrzucenie wniosku powoda o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku (art. 328 § 1 zdanie drugie w związku z art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c.) mogło nastąpić w jednym postanowieniu wraz z oddaleniem wniosku o przywrócenie terminu do jego złożenia. Powód złożył bowiem te wnioski jednocześnie, zgodnie zresztą z art. 169 § 3 k.p.c. Chociaż w sentencji postanowienia z 16 lutego 2007 r. nie użyto sformułowania „odrzucić wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku”, to nie może budzić wątpliwości, że postanowienie to dotyczy też tego wniosku i nie uwzględnia go. Inaczej mówiąc, postanowienie Sądu Okręgowego z 16 lutego 2007 r. - mimo błędnej redakcji - zawiera negatywne rozstrzygnięcie co do obu wniosków złożonych przez powoda, a mianowicie: 1) wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji i doręczenie tego wyroku wraz z uzasadnieniem oraz 2) wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji i jego doręczenie. Postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej i odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia zostało wydane i ogłoszone na posiedzeniu jawnym (16 lutego 2007 r.), a więc ma do niego zastosowanie art. 357 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 zdanie pierwsze k.p.c. Podlega więc uzasadnieniu na wniosek strony złożony w terminie

tygodniowym od dnia ogłoszenia. Wniosek taki został złożony przez powoda w terminie (23 lutego 2007 r.). Sąd odwoławczy powinien więc na podstawie art. 357 § 1 i 3 k.p.c. sporządzić uzasadnienie postanowienia z 16 lutego 2007 r. w zakresie odrzucającym wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku oraz doręczyć odpis tego postanowienia wraz z uzasadnieniem skarżącemu.

Po zwrocie akt do Sądu Okręgowego zostało sporządzone uzasadnienie postanowienia z 16 lutego 2007 r. [...]. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy stwierdził, że w postępowaniu wywołanym wnioskiem o przywrócenie terminu powód podał, że o rozprawie apelacyjnej dowiedział się od swojego pełnomocnika już po terminie tej rozprawy. Natomiast jego profesjonalny pełnomocnik, radca prawny, podała, że nie była zobowiązana do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Żadnych innych okoliczności, które mogły być przyczyną niedziałania lub opóźnienia w działaniu, ani powód, ani jego pełnomocnik nie wskazali. We wniosku o przywrócenie terminu powód nie negował uchybienia terminowi, powołał się jedynie na swoją niewiedzę o terminach, która uniemożliwiła mu dokonanie czynności procesowej w odpowiednim czasie. Sąd Okręgowy nie uwzględnił okoliczności dotyczącej niewiedzy powoda. Zdaniem Sądu Okręgowego, powód nie wykazał jakiegokolwiek staranności. We wniosku o przywrócenie terminu nie wskazał żadnych przyczyn mających jakikolwiek wpływ na to uchybienie. Sam fakt nieznamości prawa nie jest - w myśl art. 168 § 1 k.p.c. - przesłanką usprawiedliwiającą uchybienie terminowi, tym bardziej że powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Zażalenie na postanowienie z 16 lutego 2007 r. wniosła pełnomocnik powoda z urzędu, zarzucając naruszenie art. 328 § 1 zdanie drugie k.p.c. w związku z art. 387 § 3 k.p.c. i art. 391 k.p.c. oraz art. 168 § 1 k.p.c. poprzez niezasadne odrzucenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie wraz z uzasadnieniem, art. 327 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i uniemożliwienie powodowi złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku, art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. poprzez niewskazanie podstawy prawnej odrzucenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku oraz niewypowiedzenie się w przedmiocie uprawnień pełnomocnika z urzędu do działania po uprawomocnieniu się orzeczenia. Jednocześnie w oparciu o art. 380 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. pełnomocnik powoda zakwestionowała rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w przedmiocie oddalenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyro-

ku z 20 grudnia 2006 r. oraz doręczenie tego orzeczenia z uzasadnieniem, gdyż nie jest ono słuszne, bowiem narusza art. 168 § 1 k.p.c. Pełnomocnik powoda wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy (wniosku o przywrócenie terminu) do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, ewentualnie o jego zmianę i przywrócenie powodowi terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20 grudnia 2006 r. oraz doręczenie tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione. Przedstawiony powyżej przebieg postępowania w kwestii wpadkowej (incydentalnej) dotyczącej przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej potwierdza tezę, że instytucja procesowa przywrócenia terminu (art. 168 - 172 k.p.c.) należy do najtrudniejszych, a sposób rozpoznania wniosku o przywrócenie terminu do najbardziej skomplikowanych w całej procedurze cywilnej. Sąd Okręgowy miał bowiem wyraźne trudności z prawidłowym rozpoznaniem wniosku powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem.

Na obecnym etapie postępowania - po wydaniu przez Sąd Najwyższy postanowienia z 3 lipca 2007 r., I PZ 12/07 - do Sądu Okręgowego należało już tylko dokonanie oceny spełnienia przez powoda przesłanek przewidzianych w art. 168 § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c., przywrócenie terminu może nastąpić tylko wtedy, gdy strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swej winy. Brak winy strony w uchybieniu terminowi podlega ocenie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności danej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy. Przykładowo, o braku winy można mówić w wypadku choroby strony lub jej pełnomocnika, która uniemożliwia nie tylko podjęcie działania osobiście, ale i skorzystanie z pomocy innych osób, w wypadku klęski żywiołowej, katastrofy albo w wypadku udzielenia stronie mylnej informacji przez pracownika sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2007 r., II CZ 116/06, LEX nr 258551). Brak winy w niedokonaniu w terminie czynności procesowej przyjmuje się wówczas, gdy wystąpiły przeszkody niezależne od strony, w tym także, gdy strona z powodu choroby błędnie zrozumiała

pouczenie o sposobie i terminie dokonania czynności procesowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2006 r., I UZ 38/05, OSNP 2007 nr 1-2, poz. 32). Brak winy strony w uchybieniu terminowi, o którym mowa w art. 168 § 1 k.p.c., podlega ocenie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności danej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należyście o swoje interesy. Błąd profesjonalnego pełnomocnika w zakresie stosowania prawa nie może stanowić podstawy do żądania przywrócenia terminu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2007 r., III CZ 22/07, LEX nr 319631).

Przypomnienie poglądów orzecznictwa na kwestię okoliczności usprawiedliwiających uchybienie przez stronę terminowi do dokonania czynności procesowej było celowe w kontekście przedstawionych przez powoda przyczyn tego uchybienia.

Wbrew temu, co przyjął Sąd Okręgowy w podstawie faktycznej zaskarżonego zażaleniem postanowienia z 16 lutego 2007 r., przyczyny tej nie stanowiła wyłącznie nieznajomość prawa procesowego przez powoda. Uzasadniając zaskarżone postanowienie Sąd Okręgowy stwierdził, że we wniosku o przywrócenie terminu powód nie negował uchybienia terminowi, powołał się jedynie na swoją niewiedzę o terminach, która uniemożliwiła mu dokonanie czynności procesowej w odpowiednim czasie. Sąd Okręgowy nie uwzględnił tej okoliczności - dotyczącej niewiedzy powoda - jako usprawiedliwienia uchybienia argumentując, że sam fakt nieznajomości prawa nie jest według art. 168 § 1 k.p.c. przesłanką usprawiedliwiającą uchybienie terminowi, tym bardziej że powód był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Przytoczona argumentacja Sądu Okręgowego jest istotnym uproszczeniem - a nawet przeinaczeniem - rzeczywistych przyczyn uchybienia terminowi podanych przez powoda.

Faktycznie wniosek o przywrócenie terminu opierał się na dwóch zasadniczych przyczynach - zupełnie innych niż niewiedza powoda co do terminów procesowych, ponadto całkowicie pominiętych przez Sąd Okręgowy - a mianowicie na tym, że po pierwsze - powód, pozbawiony wolności i przebywający w zakładzie karnym, nie był powiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej, a o tym, że rozprawa ta się już odbyła i jakiej treści zapadł wyrok, dowiedział się od swojego pełnomocnika 12 stycznia 2007 r., czyli po terminie do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia, po drugie - pełnomocnik powoda z urzędu była przekonana, że jej umocowanie do

reprezentowania powoda w procesie wygasło z chwilą wydania prawomocnego wyroku przez Sąd drugiej instancji.

Wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej powód uzasadnił przede wszystkim tym, że jest pozbawiony wolności i dlatego nie złożył w ustawowym terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. Również z tej przyczyny (przebywania w zakładzie karnym) nie miał kontaktu ze swoim pełnomocnikiem i nie został zawiadomiony o terminie rozprawy apelacyjnej, na skutek czego nie wiedział, kiedy i jakiej treści zapadł wyrok. Dopiero 12 stycznia 2007 r. dowiedział się od swojego pełnomocnika, że nie został złożony wniosek o sporządzenie uzasadnienia. Niezachowanie terminu do dokonania tej czynności nastąpiło bez jego winy, gdyby bowiem nie był pozbawiony wolności, wówczas z całą pewnością dowiedziałby się o treści wyroku i złożył w odpowiednim terminie stosowny wniosek. Na rozprawie przed Sądem Okręgowym, wyznaczonej w celu rozpoznania wniosku powoda o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, powód oświadczył, że został po terminie (do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku) zawiadomiony przez swojego pełnomocnika, iż „sprawa się odbyła” [...]. Z kolei pełnomocnik powoda podniosła, że jej zdaniem nie była już zobowiązana do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku. Po rozprawie być może zbyt późno zawiadomiła powoda, że nie była zobowiązana do złożenia tego wniosku. W zażaleniu na postanowienie z 22 marca 2007 r. pełnomocnik powoda stwierdziła, że w rozpoznawanej sprawie wystąpiła szczególna okoliczność związana z pozbawieniem powoda wolności. Jej zdaniem, w obecnym stanie prawnym wyrok sądu drugiej instancji jest prawomocny z chwilą ogłoszenia, a zatem umocowanie pełnomocnika z urzędu kończy się z tą chwilą. Złożenie przez pełnomocnika z urzędu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie mogłoby być potraktowane jako zgłoszone przez osobę nieuprawnioną. Tylko powód osobiście mógł złożyć ten wniosek. Na skutek pozbawienia wolności uzyskał on wiadomość o zapadłym wyroku po upływie terminu do złożenia wniosku. Uchybienie terminowi nastąpiło jednak bez jego winy. Brak jest również winy pełnomocnika, gdyż jego pełnomocnictwo ustało.

Przytoczone powyżej okoliczności - przede wszystkim fakt pozbawienia powoda wolności i przebywania w zakładzie karnym - wymagały oceny z punktu widzenia spełnienia przesłanek z art. 168 § 1 k.p.c., od czego Sąd Okręgowy się uchylił. Stanowiło to podstawę do uchylenia zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego

z 16 lutego 2007 r. w całości i przekazania sprawy (wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku z 20 grudnia 2006 r. i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem) do ponownego rozpoznania na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

W związku z podnoszoną przez pełnomocnika powoda z urzędu kwestią ewentualnego wygaśnięcia umocowania pełnomocnika ustanowionego przez sąd z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu drugiej instancji, należy stwierdzić, że zagadnienie to nie jest jednolicie rozstrzygane w doktrynie i orzecznictwie. W doktrynie (por. np. T.Ereciński, J.Gudowski, M.Jędrzejewska: Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I, Warszawa 2006 i 2007, tezy do art. 91) podniesiono, że po zmianie Kodeksu postępowania cywilnego ustawami z 2 lipca 2004 r. i 22 grudnia 2004 r. (które weszły w życie 5 i 6 lutego 2005 r.) powstał problem, czy pełnomocnictwo procesowe obejmuje z mocy prawa - na podstawie art. 91 k.p.c. - umocowanie do wniesienia skargi kasacyjnej oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, a także do występowania w postępowaniu zainicjowanym wniesieniem tych skarg. W związku z tym wyrażono pogląd, że skoro art. 91 k.p.c. nie uwzględnia obu omawianych skarg, to należy przyjąć, że pełnomocnictwo procesowe (wynikające z umocowania przez stronę albo z ustanowienia pełnomocnika przez sąd) nie obejmuje z mocy prawa uprawnienia do ich wniesienia. Gdyby ustawodawca chciał rozciągnąć zakres umocowania także na obie skargi, uczyniłby to podobnie jak w odniesieniu do skargi o wznowienie postępowania, która jako środek prawny przysługujący od prawomocnego orzeczenia (podobnie jak skarga kasacyjna oraz skarga na bezprawność) została osobno wymieniona w art. 91 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego - po pewnych wahaniach - przyjmuje się ostatnio, że udzielenie pełnomocnictwa do reprezentowania strony w określonej sprawie bez ograniczenia jego zakresu oznacza umocowanie go także do sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej (por. postanowienie z 7 kwietnia 2006 r., III CZ 13/06, OSNC 2006 nr 10, poz. 176), nie obejmuje natomiast umocowania do wniesienia skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie z 23 marca 2007 r., V CZ 18/07, LEX nr 274243). To samo należy odnieść do zakresu umocowania pełnomocnika ustanowionego przez sąd (por. postanowienie z 24 sierpnia 2007 r., I CZ 98/07, niepublikowane, w którym przyjęto, że z chwilą wydania prawomocnego orzeczenia przez sąd drugiej instancji nie wygasa

pełnomocnictwo ustanowione z urzędu, a pełnomocnik ustanowiony przez sąd jest uprawniony do wniesienia skargi kasacyjnej). We wcześniejszym orzecznictwie przyjmowano, że skoro art. 91 pkt 1 k.p.c. stanowi, iż zakres pełnomocnictwa procesowego obejmuje czynności związane z nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, przysługującym od prawomocnego orzeczenia, jakim jest skarga o wznowienie postępowania (art. 399 k.p.c.), i obejmuje postępowanie wywołane jej wniesieniem, to czynnościami procesowymi łączącymi się ze sprawą w rozumieniu art. 91 pkt 1 k.p.c. są także czynności związane z innymi nadzwyczajnymi środkami prawnymi przysługującymi od prawomocnych orzeczeń i podejmowane w postępowaniu wywołanym ich wniesieniem. Takimi środkami są skarga kasacyjna (art. 398¹ k.p.c.) i skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 421¹ k.p.c.). Żadne racje nie przemawiają za tym, żeby zakres pełnomocnictwa procesowego był ograniczony tylko do jednego nadzwyczajnego środka prawnego przysługującego od prawomocnego orzeczenia i postępowania wywołanego jego wniesieniem, a nie obejmował innych takich środków i postępowań wywołanych ich wniesieniem (por. postanowienie z 24 sierpnia 2005 r., II CZ 73/05, Monitor Prawniczy 2006 nr 23, s. 1276, LEX nr 202645).

Biorąc pod uwagę, między innymi, przytoczone orzeczenia i poglądy doktryny, Sąd Okręgowy powinien ocenić, jakie znaczenie - w związku z wnioskiem powoda o przywrócenie terminu - nadać zachowaniu jego pełnomocnika z urzędu, w szczególności niezłożeniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 20 grudnia 2006 r. w związku z przyjętym założeniem, że pełnomocnictwo z urzędu wygasło z chwilą wydania prawomocnego wyroku przez Sąd Okręgowy. Ustanowienie pełnomocnika procesowego przez sąd jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego przez stronę, a działanie na podstawie tego umocowania (lub zaniechanie działania) pociąga za sobą skutki bezpośrednio dla reprezentowanego (por. postanowienie z 24 lutego 2006 r., II CZ 1/06, LEX nr 201029). Kwestia przyczyn (usprawiedliwionych lub nie) niezłożenia przez pełnomocnika powoda w ustawowym terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia nie została przez Sąd Okręgowy w jakikolwiek sposób rozważona.

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

=====